



Villan tunteminen osana oppimista

Linnea Moen

Olin opiskelijana mukana VillaInno-hankkeessa ja tehtävänäni oli luoda koonti hankkeen aikana löydetyistä erityisemmistä villamateriaaleista (kuva 1). Koottu kokonaisuus tehtiin Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan materiaalikirjastoon sekä fyysisinä näytteinä että digitaalisina tietoina. Tässä tekstissä kuvailen omaa prosessiani ja oppimistani projektin aikana.

Pääsin osallistumaan VillaInno-hankkeeseen Taiteiden yhteisöprojekti -kurssilla, joka kuuluu soveltavan taiteen maisteriopintoihini. Tehtävänäni oli organisoida hankkeen materiaaleista näytteet tietoineen taiteiden tiedekunnan materiaalikirjastoon. Tähän kuului materiaalien tietojen lisääminen materiaalikirjaston digitaaliseen ympäristöön sekä

fyysisten näytteiden valmistelu ja esillepano paikan päällä. Tehtävään sisältyi myös materiaalien kokeuksellinen tutkiminen ja oppiminen sen kautta.

Villa materiaalina on kiinnostanut itseäni etenkin käsitöiden kontekstissa, ja olin sen myötä iloinen päästessäni mukaan työskentelemään villamateriaalien parissa. Kokemus villan käytöstä vaihtelee kokijan mukaan. Itse kuulun niihin, joilla on lapsuudesta muistikuva tosi kutisevasta villapaidasta, mutta myös mummon tekemistä pehmeistä villasukista ja lapasista. En ollut aikaisemmin iso villatuotteiden ystävä, toki lapaset ja villasukat olivat aina talvella käytössä, mutta kun aloitin aktiivisesti käsitöiden tekemisen pari vuotta sitten, villa ja muut lankamateriaalit tulivat hiljalleen tutuiksi. Suosin kuitenkin alussa synteettisiä lankoja ja puuvillalankaa, ja vasta myöhemmin tuli villalanka omaan



◀ ▲ **KUVA 1.** Pohjoismaisten alkuperäislampaiden villoista näytteitä Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan materiaalikirjastossa: neulahuovutettu värikartta Kehräämö Mustalampaan huovutusvilloista; näytteitä karstatuista kainuunharmasvilloista ja kaidista Ruotsin maatiaislampaiden villoista; villalanka-näytteitä ja raakavillanäytteiden kooste. Valokuvat: Linnea Moen, 2026.

käyttöön. Isoin kompastuskiveni suhteessa villaan oli ollut tiedon puuttuminen. Ymmärtäessäni sen mahdollisuudet ja monipuolisuuden on villan merkitys käsitöiden ja soveltavan taiteen materiaalina auennut minulle.

Tämän projektin tiiminjäsenenä olen saanut mahdollisuuden oppia paljon villasta ja sen monipuolisuudesta. Pääsin muun muassa tutustumaan ruotsalaiseen Svenska Hemsjödsföreningarnas Riksförbundin julkaisemaan *Om ull* -julkaisuun (Hult ym., 2022). Se on tehty muun muassa käsityön opetuksen tukemiseen ja villatietouden yleiseen lisäämiseen. Se sisältää perustietoa villasta, eri lammasroduista ja villatyypeistä sekä niiden käytöstä ja langanvalmistuksesta aina käsityöohjeisiin saakka. Uskon, että tämän kaltainen julkaisu olisi tarpeellinen laajemminkin ja sitä voisi hyvin hyö-

dyntää opetuksessa eri asteilla sekä yleisesti villan tietolähteenä. Suomessa voisi olla oma esite alkuperäislampaistamme ja niiden villojen laadusta ja käyttökohteista.

Projektin ydin oli villan laatuihin tutustuminen koottaessa hankkeen villatuotteita taiteiden tiedekunnan materiaalikirjastoon. Prosessi oli omalta osaltani kaksivaiheinen. Ensin lisäsin näytteitä digitaaliseen järjestelmään luokitellun tiedon kera. Tämän vaiheen aikana pääsin hyvin syventymään esimerkiksi eri lammasrotuihin ja villa-termeihin. Yksi iso osuus oppimisessa tapahtui lajitellessa Föreningen Svenska Allmogefårin villoja: niiden mukana oli tietovihko ja viittaus nettisivuille (Föreningen Svenska Allmogefår, n.d.), joilta löytyi tietoa ruotsin alkuperäisroduista yleisesti sekä syvällisempää tietoa jokaisesta rodusta erikseen. Tiedon lukeminen ja materiaalin tunnustelu antoivat paremman ymmärryksen ja kokonaiskuvan villojen eroista.

Prosessin toinen vaihe oli fyysisten näytteiden kokoaminen ja suunnittelu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Tämä työvaihe syvensi aiemmassa vaiheessa opittua tietoa ja antoi paremman ymmärryksen esimerkiksi villan karheudesta ja rasvaisuudesta. Näytteiden tekemisen aikana pääsin myös helpommin vertaamaan eri lankoja ja villoja tunnustelemalla niitä. Tässä vaiheessa huomasin, miten villan luonnollinen väri ja sen variaatiot kuuluvat läpi värjäyksen jälkeen.

Kokonaisuutena tämä prosessi oli opettava. Ensin tuli kirjallista tietoa, joka yhdistyi fyysiseen tuntoaistintä kautta oppimiseen. Uskon, että tuntoaistintä osuus materiaalien oppimisessa on tärkeää, etenkin villan kaltaisissa materiaaleissa, jossa kaikki erilaisuudet eivät ilmene kuvien välityksellä.

Lähteet

Föreningen Svenska Allmogefår. (N.d.). *Allmogefår* [Web-sivu]. <https://info.allmogefar.se/index.php/allmogefar-raser/svenska-allmogefar>

Hult, A., Waller, A., Ljungström, C., & Jönsson, G. (2022). *Om ull*. Hemsjödens Förlag; Föreningen Svenska Allmogefår.